

פרק 11 - תיירות

מקורות והגדרות

לוחות 1-7, 10: הלמ"ס

- בתי מלון, בתי הארחה, מלונות דירות, ומלוניות הרשומים לתיירים על-ידי משרד התיירות. (כינו בעבר "בתי מלון מומלצים לתיירים"). - חדרים בהם לפחות מיטה אחת המיועדת לאכסנת אורחים, אף אם בית המלון סגור זמנית (בשל שיפוצים, עונתיות). מערכת חדרים (סוויטה) נחשבת כחדר אחד. (לא כולל: חדרי משרד, חדרי אוכל, אולמות, מחסנים וכיו"ב). - המיטות הקבועות בבתי המלון בחדרים הנ"ל. מיטה כפולה נחשבת כשתי מיטות. (לא כולל: מיטות תינוק ומיטות לילדים שאינן קבועות). - אורח, לרבות ילד, שנרשם בבית המלון, ולן בו לפחות לילה אחד (כולל אורחים הפטורים מתשלום). אורח שעזב את בית המלון ונרשם בו שנית (גם אם באותו חודש), נחשב במניין האורחים כשני אורחים נכנסים. - אורח הנרשם בכניסתו לבית המלון על פי דרכון זר (כולל גם עובדים זרים ודיפלומטים). - אורח הנרשם בכניסתו לבית המלון על פי תעודת זהות ישראלית, כולל עולים חדשים ועולים בכוח. - כל הלינות של האורחים הנ"ל בבתי המלון, למעט הלינות בדירות בבעלות שאינן להשכרה לאחרים. - סך כל הלינות מחולק בסך כל האורחים הנכנסים. - סך כל הלינות למעשה בבתי המלון בתקופה הנדונה, מחולק בכל הלינות האפשריות בבתי המלון הנ"ל, מבוטא כאחוז. - סך כל החדרים התפוסים בבתי המלון בתקופה הנדונה, מחולק בסך כל החדרים האפשריים בבתי המלון הנ"ל, מבוטא כאחוז. - כולל פדיון ברוטו (כולל מס ערך מוסף) מלינות ומהשכרת חדרים לתקופה ממושכת. כמו כן, כולל פדיון משירותים אחרים שאינם לינות, כגון: מארגון מסיבות ומהשכרת אולמות, משהות ללא לינה, מפיקדונות להזמנות שבוטלו, מארוחות וממשקאות, מברים, מחנויות, ממועדוני לילה, מבריכות, מכביסה, מזכויות שניתנו לניהול עסקים במלון וכו'. כמו כן, כלולים בפדיון תשלומים שהתקבלו מהעובדים (בעד ארוחות, דיור וכו'). לא כולל תמריצים. - כולל פדיון מלינה ומאירוח של תייר, שאינו משלם מס ערך מוסף (לא כולל פדיון מתייר שאינו לן במלון ומשלם מע"מ עבור שירותים אחרים במלון). - ההפרש בין הפדיון הכולל לפדיון מתיירים (כמוגדר לעיל). מכאן, שהפדיון מישראלים כולל פדיון מלינה ומשירותים נלווים של אורחים ישראלים, פדיון מאירועים ומהשכרת שטחים וכן פדיון שאמנם התקבל מתיירים, אך חייב במע"מ. - העובדים שעבדו בבית המלון לפחות יום אחד בחודש וקיבלו שכר, כולל עובדים חלקיים ובעלי מניות שעבדו בבית המלון תמורת שכר (בעבר כונה שכר	מלונות תיירות חדרים מיטות אורח תייר (בבית מלון) ישראלי (בבית מלון) לינות ממוצע לינות לאורח אחוז תפוסה של מיטות אחוז תפוסה של חדרים פדיון פדיון מתיירים פדיון מישראלים משרות שכר

לוחות 8-9: דוח שנתי 2012, משרד התיירות

אחוז תיירים שביקרו בת"א-יפו - אחוז מתוך התיירים שביקרו לפחות באתר אחד מרשימה של משרד התיירות.

תיאור והסבר

ממדי התיירות בת"א-יפו מושפעים ממגמות התיירות בישראל. בעקבות תהפוכות במצב הבטחוני-כלכלי בארץ ובעולם כולו, התאפיין העשור הראשון של שנות האלפיים בחוסר אחידות בתיירות בת"א-יפו ובישראל. בתחילת העשור, בעקבות חתימת הסכם השלום עם ירדן ושיפור המצב הביטחוני עם הפלשתינאים, הייתה גאות בתיירות בת"א-יפו אשר נמשכה עד לסוף ספטמבר 2000, עת פריצת האינתיפאדה השנייה. לאחריה, ירדה התיירות בת"א-יפו לשפל שנמשך כשלוש שנים. בשנים 2007-2009 חלה התאוששות שבעקבותיה חלה עלייה בממדי התיירות בת"א-יפו, שהגיעה לשיא בשנת 2008. בשנת 2009 חלה ירידה במרבית המדדים התיירותיים בת"א-יפו, בעטיו של המשבר הכלכלי והמיתון העולמי. לעומת זאת, בשנת 2010 חלה עלייה בממדי התיירות בעיר, מגמה אשר התחזקה בשנת 2011, כך שממדי התיירות בשנתיים אלו הגיעו לשיא גבוה יותר מזה של שנת 2008, אשר הייתה שנת שיא בעשור הקודם. בשנת 2012 מרבית ממדי התיירות בעיר דומים או מעט יותר נמוכים בהשוואה לשנת 2011.

מלונות תיירות (לוח 11.1) - בסוף שנת 2012 פעלו בת"א-יפו 52 מלונות תיירות שכללו 6,813 חדרים. בתחילת העשור הקודם, בסוף שנת 2000, פעלו בעיר 44 מלונות תיירות שכללו 5,855 חדרים. כלומר, בטווח השנים הללו חל גידול של כ-18% במספר מלונות התיירות ושל כ-16% במספר החדרים בהם. בהשוואה לסה"כ הארצי, ניתן לראות כי חלה עלייה באחוז בתי המלון בעיר מתוך הסה"כ הארצי (מכ-13% בסוף שנת 2000 לכ-15% בסוף שנת 2012) ועלייה באחוז החדרים מתוך הסה"כ הארצי (מכ-13% בסוף שנת 2000 ל-14.2% בסוף שנת 2012). זאת לעומת ירושלים וחיפה בהן נשמרת יציבות באחוז בתי המלון והחדרים מהסה"כ הארצי.

אורחים ולינות (לוחות 11.2-11.7) - בחמשת העשורים האחרונים חל גידול של למעלה מפי שמונה במספר האורחים בעיר, וגידול של למעלה מפי שישה במספר הלינות בעיר. רק בעשור האחרון (בין השנים 2003-2012), מספר האורחים בעיר כמעט והוכפל (גידול של 78%) ומספר הלינות בעיר הוכפל (גידול של 98%). בסוף שנת 2012 הגיעו לעיר למעלה ממיליון אורחים (בדומה ל-2011), ומספר הלינות במלונות התיירות בעיר הגיע כמעט ל-2.8 מיליון. חלקם של התיירים מתוך סה"כ האורחים בעיר הגיע בשנת 2012 לכ-70% (72% ב-2011), והוא גבוה משמעותית מחלקם של התיירים מתוך סה"כ האורחים בתחילת העשור (בין השנים 2001-2004 חלקם של התיירים מתוך סה"כ האורחים עמד במוצע על כ-39% בלבד).

מניתוח הנתונים לאורך שלושת העשורים האחרונים, עולה כי שנת 1991 (אז התרחשה מלחמת המפרץ) הייתה נקודת שפל במספר האורחים שהגיעו לעיר, כשלאחר מכן חלה עלייה והתייצבות יחסית במהלך שנות ה-90. בשנת 2000 הגיע מספר האורחים ולינותיהם לשיא יחסי (828 אלף אורחים ו-2.0 מיליון לינות). בשנת 2001 בשל התדרדרות המצב הבטחוני בארץ חלה ירידה חדה במספר האורחים ולינותיהם, שנמשכה גם בשנת 2002. משנת 2003 ואילך (למעט שנת 2009) מסתמנת התאוששות ועלייה הדרגתית במספר האורחים ולינותיהם, עד לשיא בשנת 2011, שבה מספר האורחים ולינותיהם היה הגבוה ביותר מבכל הזמנים. בשנת 2012 נשמרת יציבות במספר האורחים בעיר, אך חלה בה ירידה קלה (2%) במספר לינותיהם.

העלייה במספר האורחים ולינותיהם בשנים 2003-2011 (למעט 2009) נובעת בעיקר מעלייה במספר התיירים המבקרים בת"א-יפו בתקופה זו. בשנת 2012 חלה ירידה קלה (3%) במספר התיירים שביקרו בעיר ועלייה במספר הישראלים שביקרו בה (7%). יש לציין כי ביקורי התיירים בישראל, מושפעים בנוסף לשינויים עונתיים, גם ממשברים כלכליים ומאירועים בלתי צפויים אשר יכולים לגרום לאי-סדירות בביקוריהם בישראל. דוגמא לכך ניתן לראות בשנת 2002, שהייתה שנת שפל במספר התיירים שהתארחו בעיר (כ-165 אלף), ומספר התיירים בה היה הנמוך ביותר מאז סוף שנות ה-60.

בשנת 2011 מספר התיירים שהתארחו במלונות התיירות בת"א-יפו ומספר הלינות שלהם בעיר מהווים כל אחד 23% מהסה"כ הארצי. שיעור זה יציב למדי לאורך העשור האחרון. לעומת זאת, שיעורים אלה נמוכים משמעותית בהשוואה לשנת 1961, בה חלקם של התיירים, אשר לנו בת"א-יפו מסה"כ התיירים בישראל, עמד על כ-55% ומספר לינותיהם בעיר מתוך סה"כ הלינות הארצי עמד על כ-35%. יש לציין כי משנת 1993 ועד לשנת 2000, שיעור התיירים ולינותיהם בעיר מסה"כ התיירים והלינות הארצי היה הנמוך ביותר (18%-20% ו-16%-18%, בהתאמה). שיעורים אלה החלו לעלות משנת 2001.

בשנת 2012, התפוסה הממוצעת של חדרים במלונות תיירות בעיר עמדה על 72% ותפוסת המיטות על 55%, ירידה קלה בתפוסת החדרים והמיטות לעומת 2011. משנת 2004 תפוסת החדרים במלונות התיירות בת"א-יפו גבוהה מזו שבירושלים ובחיפה ובכל הארץ, ותפוסת המיטות בת"א-יפו גבוהה או דומה לישראל.

מאפייני התיירים המבקרים בעיר (לוחות 11.3, 11.8-11.9) - מאמצע שנות ה-60 ועד לאמצע שנות ה-70, מרבית התיירים במלונות תיירות בעיר היו מאמריקה (52%-57%) וכשליש היו מאירופה. משנות ה-80 ואילך (למעט בשנת 1985) השתנתה המגמה, כשמרבית התיירים במלונות תיירות בעיר הינם מאירופה וכשליש מאמריקה. בעשור האחרון מספר התיירים מאירופה במלונות תיירות בעיר גבוה בעשרות אחוזים בהשוואה למספרם המקביל של התיירים מאמריקה, ובשנת 2012 פער זה עומד על כ-75% (לוח 11.3). הסיבה העיקרית לביקור בעיר היא תיור/ טיול (29%). שתי סיבות מרכזיות נוספות הן צליינות (21%) וביקור קרובים (20%). זהו הביקור הראשון בישראל עבור כ-60% מהתיירים שביקרו בעיר ב-2011. כ-73% מהמבקרים בעיר ציינו כי שהו במלון ו-18% שהו אצל קרובים או חברים (לוח 11.9).

יש לציין כי מאפייני התיירים בתקופה של התאוששות בתיירות שונים ממאפייניהם בתקופות שפל. דוגמא לכך ניתן למצוא בחלקם היחסי של היהודים מכלל התיירים (בתקופה של התאוששות בתיירות חלקם של היהודים מכלל התיירים קטן). כמו כן, בתקופה של התאוששות בתיירות גדל חלקם של התיירים שמטרת ביקורם היא חופשה, תיור או צליינות, וגם גדל חלקם של התיירים שביקורם הוא ביקור ראשון בארץ.

משרות שכיר ופדיון בענף המלונאות (לוח 11.10) - התאוששות בענף התיירות מתבטאת גם בהיקף משרות השכירים בענף המלונאות: משנת 2003 ואילך חלה עלייה של כ-66% בכוח האדם המועסק במלונאות בעיר, כשבשנת 2012 הועסקו 3,832 שכירים לחודש (בממוצע חודשי) במלונות התיירות בעיר. למרות עלייה זו, מספר השכירים המועסקים נמוך בהשוואה למספר השכירים שהועסקו בשנות ה-80 וה-90 בעיר (כ-4,200 עד כ-4,800 שכירים בכל שנה). בשנת 2012 שיעור השכירים המועסקים במלונות תיירות בעיר מהווה 13.5% מסה"כ השכירים המועסקים במלונות תיירות בישראל. בעשור האחרון חלה התייצבות בשיעור זה (12%-13%), בעוד שבשנות ה-70 ותחילת שנות ה-80 שיעור זה היה כמעט כפול והגיע ל-24%-25%.

משנת 2003 ואילך, הפדיון במלונות בעיר במגמת עלייה רציפה, כשבשנת 2012 הוא הגיע בקירוב ל-1.8 מיליארד ש"ח, עלייה של 5% בהשוואה לפדיון בשנת 2011 (1.7 מיליארד ש"ח), ועלייה של 8% בהשוואה לשנת 2010 (שבה נרשם בישראל שיא בפדיון מלונות התיירות מאז קום המדינה). יש לציין כי בין השנים 2000-2012 מספר החדרים בעיר גדל בכ-16%, סה"כ מספר הלינות בעיר גדל בכ-24%, בעוד שהפדיון עלה באותן שנים בכ-67%.

הפדיון ממלונות התיירות בת"א-יפו מהווה כ-19% מסה"כ פדיון הענף בישראל. יש לציין כי בשנת 1970 שיעור זה עמד על כ-32%, והוא ירד באופן משמעותי עד לשנת 2002 (14%). החל משנת 2003 ועד היום הוא נמצא בעלייה, כשבשנים 2009-2012 נשמרת יציבות.

עידוד התיירות בתל-אביב-יפו

העמותה לתיירות תל-אביב-יפו היא גוף של העירייה, פועלת בנושאים רבים בשיתוף עם התאחדות המלונות בעיר ועם משרד התיירות. בינואר 2013 התאחדה העמותה עם גוף עירוני אחר (מנהלת עיר עולם), ושם העמותה שונה לעיר עולם ותיירות. מטרת העמותה הן הרחבת היקף התיירות בעיר והפעילות התיירותית בבתי המלון, במרכזי התרבות, במוקדי ההארכה, ההסעדה, הבילוי והקניות.

- בשנת 2012, בנוסף לפעילות השוטפת, עסקה העמותה לתיירות בפרוייקטים מיוחדים:
- מסע פרסום לעידוד תיירות פנים בעיתונות ובאינטרנט, שהתקיים בשיתוף עם התאחדות המלונות ומשרד התיירות. במסגרתו הוכן כרטיס הטבות לעסקים רבים ברחבי העיר, למסעדות, מוזיאונים ואטרקציות תיירותיות מיוחדות עבור התיירים בבתי המלון בעיר.
 - מסעות פרסום לעידוד תיירות מחו"ל: גם בשנת 2012 המשיכה העמותה, בשיתוף עם התאחדות המלונות ומשרד התיירות, לפרסם את תל-אביב-יפו באמצעות סוכני תיירות מקומיים. לפי נתוני העמותה לתיירות, בשנת 2012 בהשוואה לשנת 2011 חלה עליה של 10% במספר לינות התיירים מגרמניה, עליה של 8% במספר לינות התיירים מרוסיה, עליה של 6% במספר לינות התיירים מאוקראינה ושל 3% במספר לינות התיירים מהודו. לעומת זאת, נרשמה ירידה של 16% במספר לינות התיירים מסין, ירידה של 12% במספר לינות התיירים מברזיל, ירידה של 8% במספר לינות התיירים מצרפת, ירידה של 5% במספר לינות התיירים מאנגליה וירידה של 4% במספר לינות התיירים מארצות הברית ומאיטליה.
 - סיורים בעיר: העמותה המשיכה לתפעל עשרים ושבעה סיורי חוויה (בעברית) במגוון תחומים, אשר נערכים באזורים שונים בעיר. הסיורים פתוחים לקהל הרחב והשתתפו בהם 2,324 איש, לעומת כ-5,000 איש בשנת 2011 (בשנים האחרונות יש תחרות רבה בסיורים המבוצעים ע"י הסקטור הפרטי וכתוצאה יש ירידה במספר המסיירים). בנוסף, המשיכה העמותה בסיורי החינם באנגלית (4 סיורים שונים) הניתנים במתכונת קבועה מידי שבוע ולאורך כל השנה. בשנת 2012 השתתפו ב-224 סיורים אלו כ-6,500 תיירים (לעומת כ-8,000 ב-2011).
 - גם ב-2012 ארגנה העמותה סיורים להכרת העיר לקבוצות סגורות ולגופים שונים המעוניינים לבקר בתל-אביב-יפו. מחלקת הקבוצות של העמותה מרכזת את הטיפול בקבוצות אלו ואמונה על הרכבת תכניות "אישיות" המותאמות לכל קבוצה. בשנת 2012 אורגנו 788 סיורים במסגרת זו.
 - העמותה עסקה גם באירוח ומפגש עם מעצבי דעת קהל ועיתונאים, צוותי טלוויזיה ואנשי יחסי ציבור מחו"ל, ובאמצעותם חשיפה לקהלי מטרה ברחבי העולם.
 - אירוח יריד התיירות ה-IMTM השמונה-עשר (בשיתוף עם משרד התיירות והתאחדות המלונות), בכינוס השתתפו 80 סוכני נסיעות מחו"ל.
 - השתתפות בירידי תיירות בחו"ל: ITB ברלין (יריד התיירות הבינלאומי הגדול ביותר), השתתפות ביריד התיירות השני בגודלו בעולם, ה-WTM שנערך בלונדון יחד עם אנשי משרד התיירות בחו"ל.
 - הפקה והפצה של חומר תדמיתי ופרסומי על העיר: הפקה מחודשת לעלוני סיורים (בעברית ובאנגלית) והפצתם בלשכות המידע, במלונות ובמרכזי תרבות בעיר, המשך תמיכה בחוברת התיירותית GO TLV המופקת בשלוש שפות, מספקת מידע תיירותי עדכני חודשי, ומופצת בלשכת המידע ובבתי המלון בעיר. המשך הפצת הסרט התדמיתי של העיר והקרנתו בכינוסים בעולם ובקרב גופים המייצגים את ישראל בחו"ל.